

Bonaventura Duda: Razmišljanja

Autor Administrator

Iz knjige Razmišljanja, Fra Bonaventure Duda

Povodom 60 godina svećeništva, Tevizija

Jedne, sada veæ dosta davne godine, na blagdan Male Gospe u Stenjevcu, slušao sam propovijed koja mi je i danas u živom sjećanju. Tema teška, najteža: smrt kao negacija svega što pokušavamo u životu, samoga života, njegova smisla. Imao sam osjećaj, vjerojatno kao i mnogo oko mene, kao rijetko kada, da propovjednik doista vjeruje u ono što govori. A govorio je o Raspetom koji je svojom smrću pobijedio svaku smrt, o smrti kao prolazu u pravi život, u blaženu vječnost, bez patnje, bez boli, bez straha, bez sumnji...Govorio je sa zanosom, tako uvjerljivo da nije ostavljao ni najmanje mjesta sumnji, s radošću koja se razlijevala na sve nas... Bio je to fra Bonaventura Duda

* * *

Moje djetinjske
uspomene

U povijest moga života, zapravo moga djetinjstva i djetinskog doba pripadaju uspomene na crkvu i samostan èasnih sestara sv. Križa na Sušaku. Bilo je to, istina, kroz kratko vrijeme, od mojih devet i pol godina pa do jedanaest i pol, u razdoblju od 1933. do 1935., ali te su godine za me imale veliko znaenje.

Proveo sam ih u najljepšem i najživljem - iako više osobnom - suživotu s časnim sestrama. Stanovao sam u gradu, ali sam dobar dio dana provodio na onom širokom prostoru, uživajući u intimnosti samostana i konvikta, a prateći tih, ustrajan i vrlo raznolik rad i sestara i konviktica i svih vjernika; to su se oko njihove crkve okupljali. Bog je nevidljivo, ali vrlo živo vodio moj život, a da toga nismo bili posve svjesni niti ja sam, a ni časte sestre.

Rođen sam u Rijeci u siječnju 1924., i to je imalo vrlo značajno mjesto u tadanjoj mojoj povijesti. No, prvo sam djetinjstvo proveo u svome zavičaju, u selu Krasu na otoku Krku. Imam osjećaj da smo mi, mali Krasani, u to vrijeme živjeli na način kako se živjelo negdje krajem osamnaestoga ili u devetnaestome stoljeću. U našoj strani zalutao je koji put u godini jedan automobil, a avioni su koji put proletjeli daleko iznad Cresa. Selo je bilo puno djece, u donjem nas je selu bilo dvadesetak, a u pučkoj školi i do četrdesetak. Danas pak ono nekoliko djece putuje autobusom u Dubrovnik. Ja sam uspio - kažem svjesno JA SAM USPIO - upisati se u školu s pet i pol godina. Idući u crkvu na zaziv Duha Svetoga, negdje početkom rujna 1929., kada smo došli do križanja - jedna cesta vodi u crkvu, a druga malo gore u školu - rekao sam mami: "Ja se želim zapisati." A ona meni u pola glasa: "Idi, idi, ionako si sav za školu." Još se i danas sjećam te riječi, kao kad sam je prvi put vidio: svijet malih dječaka i učenika iz opetovnice, a meni priđe jedna starija i reče:

- Roko, a što ti ovdje?

- San prišao zapisati se.

- Ma još si mali.

A učiteljica tek izišla iz preparandije, dodala je:

- Baš; ih imamo mnogo.

Ja sam ustrajao, a ona je rekla neka pričekam tjedan-dva. I tada je našla jed-noga od sedam godina, ali koji je teže shvaćao. U zamjenu je uzela mene.

Kada sam završio četvrti razred, baš; su se svi moji nekako skupili kod kuće, inače su se svi - nakon naših roditelja - rastrkali po svijetu da zasluže život. Ujak Frane završio je osmi razred Nadbiskupskoga malog sjemeništa i upisivao se u prvi tečaj Velikog sjemeništa. Teta Marija preuzela je brigu za njega i pokušala služiti u bolnicu na Sušaku.

- A èò æemo s Rokom?

Teta Kate živjela je u Rijeci, udata za pograniènoga policajca, rodom s Korzike. Bio je to dobar èovjek. Stradao je u vrijeme rata. Ona me uzela k sebi, a iz Rijeke me upisala na Sušak u graðansku školu. Znala je za privilegij malih Hrvata koji su roðeni na Rijeci. Jugoslavenski konzulat u Rijeci pomagao je siromašnijoj djeci koja su se upisala u školu na Sušaku. I to je bilo dobro, jer su Talijani brzo nanjušili da kod njihova pograniènog policajca stanuje jedan Hrvat. I dobio sam izgon....

Teta me upušivala kako æu naš stan na Sušaku, ali i opet moram pono-viti onaj JA SAM postao glavni igraè svoje daljnje sudbine...

...Moram opisati to cijelo mjesto samostana èasnih sestara i konvikta. Bio je to velik prostor, uz samostan i konvikt lijep perivoj, a dolje prema cesti vrt. ... Sestra Danila veæ je bila na uzvisini, gdje se ulazilo na prvi kat konvikta.

Pristupim k njoj, mali èovjeèuljak.

- Što bi ti, mali?

- Htio bih biti vaš ministrant.

- Imamo ih dosta, ne trebamo više - odgovori ona nehajno.

Ja sam se pristojno oprostio i udaljio. Ali drugoga jutra, a bila je baš prosinaèka zima, naslikam se u crkvi, kod donjih vrata, malo prije sedam sati, kada poèinje misa. Poèesto je iz sakristije provirivala s. Danila, gledajuš ne dolazi li koji ministrant, inaèe æe ona - po ondašnjim pro-pisima - iz daljega ministrirati.

No sedam je otkucalo, a nikoga nema. Opazila je veæ prije mene i rukom me pozvala. Ministrirao sam tu misu i htio poæi kuæi, a ona me zaustavi u susjednoj sobici kraj oltara. I tu je poæela moja povijest u sklopu sa-mostana sestara sv. Križa

Tko sam, odakle sam, èiji sam... Bila su to prva pitanja i prvi moji od-govori: iskreni, puni povjerenja, ni najmanje pomiješani s osjeæajem si-romaštva i - ja sam veæ bio ministrant (...)

Sveti Franjo

Moj sveti Franjo? On mi je najbliži posrednik Isusa Krista, dakako uz Mariju, Majku Isusovu.

Tajna Franjine radosti

Tajna radosti. Na to bih kratko odgovorio, ne bez straha da ne æu reæi bitno, a kamoli sretno. Bog: Bog koga doživljava u svim njegovim stvo-renjima, a napose u svojoj braæi, a još posebnije u gubavcu i gubavcima koje oblaèi A onda u adoraciji, kroza sva stvorenja kao srcu svoga srca i biæu svoga biæa.

Franjevaèka duhovnost

Franjevac - to je èovjek koji je zavolio sv. Franju i njegov red dotle da ga je uzeo sebi kao oblik cjelokupnog života i rada, na slavu Božju i spase-nje ljudi. Unutar toga se može biti loš, dobar i bolji franjevac. Težio sam uvijek za boljim. Temeljno polazište franjevaèke duhovnosti izraženo je prvim poglavljem Pravila: "Nasljedovati život i nauk Gospodina našega Isusa Krista živeæi u siromaštvu, bez vlasništva i u èistoæi" Dakako, i individualno - svaki za se, i u zajednici - kao brat u franjevaèkom redu. To je slika aktivnoga života franjevca.

Taj život nije normiran nijednim pisanim pravilom, on jednostavno nužno proizlazi iz pisanoga pravila koje je pisano za "pasivan život".

Ili bolje reèeno, vanjski život i rad franjevca rezultira iz

njegova nutar-njeg života. Koliko više živi po Evanđelju, toliko više živi za Evanđelje.(..)

Franjina privlaènost

Postao sam franjevac dugim, ali jednosmjernim pohodom. Što mi je bilo najprivlaènije kod sv. Franje? Mogu reæi - cijeli on! Hoæete li na put u Spoleto, s pitanjem: "Tko ti može odgovoriti što je za te bolje, gospodar ili sluga?" Ili poljubac gubavcu koji je Franjo osjeæao sve dublje kroz cijeli život? Ili gradnja triju crkvice na Isusov poziv, dok nije shvatio da je Isus mislio na obnovu njegove Crkve? ...

A ovako se zarazio

Eto, u naše vrijeme, dok sam bio djeèak, u mom selu Krasu na otoku Krku nije bilo ni radija ni televizije, nije bilo ni novina ni uzbudljivih vijesti. Bio je to, doduše, mukotrpan, ali smiren život, palenta svaki dan za ru-èak, a u nedjelju makaroni. Glavni doživljaj cijeloga sela bila je „vela maša" i pažljivo slušanje Božje rijeèi i župnikove propovijedi.

Davno, davno, negdje u petom razredu gimnazije (to bi danas bio prvi ra-zred), èitao sam na francuskom pjesmu Victora Hugoa o Bibliji. Usjekla mi se u sjeæanje. Dugo je nisam nalazio, kad mi 30. rujna 2006. dođe pismo iz Samobora u kojemu mi prijatelj Mislav šalje tu pjesmu. Sluèajno ju je zami-jetio i sjetio se da je nekoæ od mene èuo tu moju muku. Bio sam duboko dir-nut. U pjesmi pjesnik pripovijeda kako su jednoga dana, kao djeca, na or-maru zapazili nepristupaènu knjigu. Ni sam ne zna kako su je dohvatili, ali — to je bila Biblija. I sada u prozi prevodim zadnje dvije kitice. No prije želim spomenuti, pjesma nosi naslov AUX FEUILLANTINES, po svoj prilici su to redovnice cistercitkinje (koje na koru „listaju" svoj Èasoslov), a sve se zbiva u njihovu dvorištu. Dakle:

„Mi smo stali èitati,
cijelo jedno jutro:

Josip, Ruta, Boz,
dobri Samaritanac...

I cijeli dan, sve više
obuzeti ljepotom,

naveèer smo ponovno èitali
–

kao djeca, kad uhvate
ptičicu s neba

pa se, smijuæi se, do-zivlju i puni radosti
èude,

osjeæajuæi u svojim
ruèicama mekanost njezina perja."

Eto, tako se èesto osjeæam kad mi je u ruci cijela Biblija
ili bar Novi zavjet. A to biva vrlo èesto, gotovo svaki dan, pa i kroz cijeli
dan.

Biblija – izvor
života

Biblija je za me, kao i za sve kršæane, prvenstveno sveta
knjiga. Ona je rijeè Božja ljudima, ljudskim jezikom i po ljudima priopæena
svijetu. Od prve reèenice: „U poèetku stvori Bog nebo i zemlju", pa do
posljednje: „Dođi, Gospodine Isuse!" predavao sam je više od trideset i šest
godina kao profesor na Katolièkom bogoslovnom fakultetu. No od najranijih
svojih godina pa do danas, sav se moj život zasniva na Bibliji i provodim ga u
službi Biblije. No, nikako nisam neki biblijski struènjak.... U posljednje vri-jeme
osobito me dira posljednja rijeè Matejeva evanđelja: „Evo, ja sam s vama u sve
dane do svršetka svijeta", i poslije, kroz svu vjeènost (...)

Sveto pismo temelj
vjere

U svakoj crkvi se vjera uvijek temelji na Svetom pismu, samo
to ne znaèi da je svaki vjernik toga svjestan i da marljivo živi svoju vjeru
pothranje-nu studijem Svetoga pisma. Taj se, pak, studij nipošto ne svodi na
inte-lektualno prouèavanje biblijskih problema, nego mora zahvatiti cijeloga èovjeka
i odraziti se u cijelom njegovu životu (...)

Glazbenik

Glazbenik nisam po profesiji, no veæ mi je 13. svibnja
1937., u drugom ra-zredu gimnazije, na popodnevnoj šetni našim parkom u Varaždinu,
veliki naš glazbenik o. Kamilo Kolb držao pravo predavanje o kompoziciji. Moje
je školske zadaæe ocjenjivao s pet, pa bi prekrižio i napisao šest.... Inaèe

glazba - nadasve religiozna glazba od starih korala pa preko velikih klasičnih vokalno-orkestralnih skladbi sve do modernih - zauzima osobito mjesto u meni. Ipak, nisam se mogao dulje i dublje baviti glazbom. A počeo sam već na Krasu, u svojoj petoj i šestoj godini: "svirao" sam na malom "baguli", vojničkom klovu mog ujaka Marka (...)

Pjesnik

Hvala vam na komplimentu da sam "zaljubljenik Rije, ljepote i umjetnosti". Evanđelist Ivan već u prvom retku svoga prolova daje Sinu Božjemu ime Rije, velikim slovima pisano. Ona "bija" u Bogu i... "bija" Bog". Nisam napisao "popriličan broj pjesama", ali je u jednom nadahnuću na-stala moja zapravo jedina pjesma Mjesecina. Evo njezina početka i kraja:

Oduvijek sam volio mjesecinu,
jer u njoj sve stvari se čine
kao da jesu i kao da nisu
u isto vrijeme da jesu i kao da nisu.
I sebi sam tako izgledam
da jesam i kao da nisam. (...)
O, Ti, koji jesi i nikada nisi -
biti mi daj!